

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.8.1.24>

WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNO- POSZUKIWAWCZEJ W POSTĘPOWANIACH KARNYCH DOTYCZĄCYCH WYKROCZEŃ KORUPCYJNYCH POPEŁNIANYCH W SFERZE MIESZKALNICTWA

Kostiantyn Brusso

student Donieckiego Instytutu Prawnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy

(Mariupol, obwód doniecki, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-4295-7850

e-mail: brusso_k@gmail.com

Adnotacja. W artykule przedstawiono zalecenia do organizacyjno-taktycznego zabezpieczenia dokonania czynności procesowych na podstawie wyników czynności operacyjno-poszukiwawczych i tajnych czynności śledczych (poszukiwawczych) jako środków dowodowych, w tym i tych, które nie podlegają odtajnieniu i nie mogą być powodami i zasadami do przeprowadzenia czynności procesowych i dowodami, a także te wyniki, które nie weszły w materialno-stałą formę. Ustalono, że wykorzystanie wyników czynności operacyjno-poszukiwawczych w postępowaniu karnym określa kierunek dochodzenia w sprawie wykroczeń korupcyjnych popełnianych w sferze mieszkalnictwa. Biorąc pod uwagę jak prosto określone w Kodeksie Postępowania Karnego Ukrainy przypadki wykorzystania informacji uzyskanych w trakcie stosowania czynności operacyjno-poszukiwawczych i tajnych czynności śledczych (poszukiwawczych), jak i prawnie nie są przewidziane, ale związanymi z praktyką, wyróżniono kierunki wykorzystania ich wyników.

Słowa kluczowe: czynności operacyjno-poszukiwawcze, tajne czynności śledcze (poszukiwawcze), postępowanie karne, korupcja, mieszkanie, budownictwo, dochodzenia.

USE OF MATERIALS OF OPERATIVE-SEARCH ACTIVITY IN CRIMINAL PROCEEDINGS CONCERNING CORRUPTION CRIMINAL OFFENSES WHICH ARE COMMITTED IN THE SPHERE OF HOUSING CONSTRUCTION

Kostiantyn Brusso

Applicant

Donetsk Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (Mariupol, Donetsk region, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-4295-7850

e-mail: brusso_k@gmail.com

Abstract. The article, based on the analysis of legislation and features of the organization of criminal investigations in Western European countries, post-Soviet countries, argues that the domestic practice is of interest to the experience of the European Union, where the investigation is to analyze financial and economic documents of construction companies and contractors, involvement of specialists of the relevant profile as direct consultants of investigative teams. Obtaining and processing information from state registers and other open sources of information using analytical tools, including the use of modern systems of policing, guided by analytics, are becoming important. Emphasis was placed on the establishment and operation of international investigation teams to ensure the pre-trial investigation of criminal offenses in the field of housing, effective search for funds and property of suspects. It is also desirable to introduce a single register of construction equipment, which will help to ensure compensation for damage, detection of stolen property and prevention of other offenses.

Key words: housing, construction, criminal offenses, investigations, foreign experience.

ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА

Костянтин Брусо

здобувач

Донецького юридичного інституту Міністерства внутрішніх справ України

(Маріуполь, Донецька область, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-4295-7850

e-mail: brusso_k@gmail.com

Анотація. У статті надані рекомендації щодо використання для організаційно-тактичного забезпечення провадження процесуальних дій результатів оперативно-розшукових заходів і негласних слідчих (розшукових) дій як

засобів доказування, у т. ч. й тих, які не підлягають розсекреченню і не можуть бути приводами та підставами для проведення процесуальних дій і доказами, а також тих результатів, котрі не набули матеріально фіксованої форми. Встановлено, що використання результатів оперативно-розшукових заходів у кримінальному судочинстві визнає на пряму розслідування корупційних кримінальних правопорушень, які вчиняються у сфері житлового будівництва. З урахуванням прямо зазначених у Кримінальному процесуальному кодексі України випадків використання відомостей, отриманих під час проведення оперативно-розшукових заходів і негласних слідчих (розшукових) дій, виділено напрями використання їх результатів.

Ключові слова: оперативно-розшукові заходи, негласні слідчі (розшукові) дії, кримінальне провадження, корупція, житло, будівництво, розслідування.

Вступ. Побудова в Україні правової держави, що передбачає захист прав, свобод та інтересів особи, визнання державою соціальної цінності інститутів громадянського суспільства, безпосередньо відображається у структурних реформах царини правоохоронної діяльності, оборонного сектору, здійснення правосуддя тощо. Одним із напрямів здійснюваних змін є радикальна оптимізація кримінального процесуального й оперативно-розшукового законодавства, що відбивається на практиці їх застосування (Проект Закону про оперативно-розшукову діяльність, 2017).

Запровадження до Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України правового інституту слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД), які уповноважені здійснювати слідчий і прокурор, свідчить про те, що основним завданням уповноважених осіб є отримання в законному порядку оперативної інформації, спрямованої на організацію заходів щодо протидії кримінальним правопорушенням (Бабакін, 2015: 105).

Основна частина. Для того, щоб з'ясувати значення та зміст використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності у кримінальних провадженнях щодо корупційних кримінальних правопорушень, які вчиняються у сфері житлового будівництва, необхідно звернутися до наукових підходів учених і практиків до цього питання.

Організаційно-тактичне забезпечення передбачає найефективніші методи, засоби, прийоми й оптимальні форми збирання, дослідження й оцінювання доказів, реалізується в різноманітних організаційних заходах і тактичних прийомах проведення (Лоза, 2003: 89) оперативно-розшукових заходів (далі – ОРЗ) та подальшому використанні таких матеріалів. Таке забезпечення використання результатів оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) у розшуковій роботі слідчого тісно пов'язане з питанням про форми та межі ознайомлення слідчого з оперативними матеріалами. Якщо слідчий повною мірою володіє навичками використання таких матеріалів, доцільно ознайомлювати його з усіма матеріалами ОРД незалежно від джерел і способів їх отримання. Маючи отримані оперативним шляхом матеріали, які містять різноманітну інформацію, слідчий може використати їх у підготовці та проведенні слідчих (розшукових) дій або як докази у кримінальному провадженні (Диденко, 1989: 133).

Згідно зі ст. 84 КПК України доказами у кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому КПК України порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, які мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню (Недобор, 2013: 334; Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

КПК України визначено загальні вимоги визнання фактичних даних доказами у кримінальному процесі. Ніяких особливостей і будь-яких винятків для матеріалів ОРД для визнання їх доказами КПК України не містить (Жовтан, 2013: 314). Отже, засобами отримання відомостей про обставини корупційних кримінальних правопорушень, які вчиняються у сфері житлового будівництва, у кримінальному провадженні та формуванні судових доказів здебільшого є матеріали ОРЗ.

Результати ОРД можуть містити: фактичні дані (відомості), що безпосередньо вказують на ознаки кримінального правопорушення, які можуть мати значення для встановлення обставин, що підлягають доказуванню (наприклад, про наявність і місця зберігання грошей, документів, які зберегли сліди кримінального правопорушення тощо); дані, що мають допоміжний характер (про особу підозрюваного, способи маскування злочинної діяльності тощо) та можуть бути орієнтиром для вибору слідчим організаційних і тактичних прийомів проведення розшукових заходів (Гуменна, 2014: 216). Використання матеріалів діяльності оперативних підрозділів на стадії досудового розслідування щодо корупційних правопорушень, на нашу думку, можливе за умови здійснення відповідних організаційних і тактичних заходів, які визначають пріоритетні напрями виявлення та розслідування, забезпечення такої діяльності достатніми силами та засобами, а також належним рівнем відомчої та міжвідомчої взаємодії оперативних підрозділів із підрозділами досудового розслідування (Шаптала, Талалай, 2016).

Використовувати означає застосовувати, вживати щось із користю, користуватися чимось. Використання матеріалів (результатів) ОРД є особливим видом діяльності уповноважених суб'єктів (оперативного співробітника, слідчого, прокурора) щодо введення оперативно-розшукових матеріалів (інформації) у діяльність правоохоронних органів, органів досудового розслідування, інших органів державної влади з метою припинення правопорушень і в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства та держави (Анциферов, Чистолінов, Єськов, 2015: 274). М.П. Климчук вважає, що використання результатів ОРД для підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій – це їх фактична реалізація, яка передбачає такі елементи: надання результатів ОРД слідчим підрозділам; отримання наданих результатів; перевірку можливості використання у процесуальних цілях даних, отриманих внаслідок

ОРД; аналізування й оцінювання слідчими підрозділами результатів ОРД; встановлення значення результатів ОРД у плануванні використання їх у процесі підготовки або проведення слідчих (розшукових) дій; прийняття рішення про використання результатів ОРД для підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій; реалізація прийнятого рішення; попередження помилок у процесі реалізації прийнятого рішення (Климчук, 2012).

Таким чином, використання результатів ОРЗ у кримінальному судочинстві визначає напрям розслідування корупційних кримінальних правопорушень, які вчиняються у сфері житлового будівництва, а саме встановлення особи, котра вчинила кримінальне правопорушення або володіє інформацією, розшук особи, а також проведення НСРД, які будуть здійснені відповідно до отриманої інформації. ОРЗ ефективно впливають на забезпечення досудового розслідування, а їхні матеріали надалі виступають доказами. Таке використання можливе за умови здійснення відповідних організаційних і тактичних заходів із чітким розумінням того, для яких цілей призначені отримані матеріали ОРЗ, з визначенням їх змісту та форми, а також належним рівнем відомчої та міжвідомчої взаємодії оперативних працівників і слідчих із забезпеченням достатніми силами та засобами, що не мають бути ізольованими один від одного.

Є.Г. Коваленко відзначає: проведений аналіз законодавства свідчить про те, що воно не містить визначення способів використання матеріалів ОРД у кримінальному провадженні, їх переліку, а визначає лише окремі напрями, зазначені у Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність». Кінцевим результатом визначення способів використання таких матеріалів у кримінальному провадженні може бути складання плану використання таких матеріалів або плану реалізації конкретної ОРС. Безпосереднє використання матеріалів ОРД передбачає практичну реалізацію слідчим планів щодо визначених способів використання матеріалів ОРД, зокрема використання оперативної інформації під час проведення слідчих (розшукових) дій, прийняття процесуальних рішень та ін. Збирання доказів і їхніх джерел є суто процесуальною, врегульованою нормами КПК України діяльністю, проте практика свідчить, що й ОРЗ, які проводяться відповідно до чинного законодавства про ОРД, дозволяють виявити носіїв доказової інформації, визначити конкретні способи її одержання тощо, тобто забезпечують оперативно-розшуковим шляхом розкриття і розслідування кримінальних правопорушень, особливо під час досудового розслідування (Коваленко, 2006: 172). Значення доказів для виконання завдань кримінального провадження, зазначених у ст. 2 КПК України, провідне, оскільки саме докази – єдиний засіб, за допомогою якого слідчий, прокурор, слідчий суддя та суд встановлюють істину у кримінальному провадженні.

Тому, враховуючи вищезазначене, варто окремо наголосити, що відповідно до КПК України слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ із погляду належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – із погляду достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення (Анциферов, Чистолінов, Єськов, 2015: 274). Матеріали ОРД можуть бути використані: для початку кримінального провадження згідно зі ст. 214 КПК України; як підстави для проведення слідчих (розшукових) і НСРД або під час їх проведення (Кримінальний процесуальний кодекс, 2012: 365). Також відповідно до п. 1 ст. 10 Закону «Про ОРД» матеріали ОРД використовуються як приводи та підстави для початку досудового розслідування (Мусієнко, 2012). Згідно з положеннями ст. 214 КПК і ч. 2 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативний підрозділ у разі виявлення під час здійснення ОРД ознак злочину зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали до відповідного органу досудового розслідування для початку досудового розслідування (Мусієнко, 2012).

Оперативний підрозділ повинен направляти правильно оформленні матеріали щодо результатів ОРД, які є підставами для внесення в Єдиний реєстр досудових розслідувань. Потрібно мати на увазі, що використання матеріалів ОРД передбачає три взаємопов'язані операції:

- 1) оцінку матеріалів ОРД;
- 2) визначення шляхів (способів) використання;
- 3) безпосереднє використання матеріалів ОРД.

Такі взаємопов'язані послідовні операції сприяють кінцевій меті, а саме доведенню вини злочинця з подальшим покаранням за чинним законодавством України.

Оцінка матеріалів ОРД полягає у визначенні ступеня відповідності (невідповідності) діяння (події), інформація про яке(у) отримана та зафіксована в матеріалах ОРД, кримінально-правовій нормі, що встановлює ознаки корупційного кримінального правопорушення у сфері житлового будівництва, а також передбачає оцінку законності отримання матеріалів оперативним підрозділом, дотримання встановленого порядку оформлення, передачі матеріалів і придатності їх використання (щодо належності, допустимості та достовірності) у кримінальному провадженні. Особливе значення має така оцінка для матеріалів ОРД, які безпосередньо долучаються до матеріалів кримінального провадження.

Визначення шляхів (способів) використання матеріалів ОРД передбачає визначення оперативним підрозділом (співробітником), а у випадках використання матеріалів ОРД у кримінальному провадженні – оперативним підрозділом разом із суб'єктом кримінального провадження (слідчим, прокурором), яким саме чином результати ОРД будуть використовуватися. Метою такої діяльності є визначення найбільш ефективних способів використання матеріалів ОРД з метою вирішення завдань ОРД та недопущення завдання шкоди її інтересам, зокрема розголошення відомостей про сили та засоби, що використовувалися в її процесі тощо (Анциферов, Чистолінов, Єськов, 2015: 275).

Отже, для кримінального процесу важливо, щоб було відомо не тільки джерело інформації, а і спосіб її отримання. Якщо спосіб отримання фактичних даних невідомий, виникають сумніви щодо того, чи законним шляхом вони отримані та чи не порушені законні права й інтереси осіб. Відомості, одержані з істотним порушенням вимог кримінально-процесуального законодавства, визнаються неприпустимими та не можуть бути використані як докази (Підюков, Музика, 2009: 108).

Безпосереднє використання матеріалів ОРД передбачає практичну реалізацію уповноваженим суб'єктом задумів щодо намічених шляхів використання матеріалів ОРД, зокрема, використання оперативної інформації під час проведення слідчих (розшукових) дій, прийняття на її підставі процесуальних рішень та ін. (Анциферов, Чистолінов, Єськов, 2015: 276).

Іноді безпосереднє використання пов'язане з необхідністю зняття грифу секретності з матеріалів ОРД, які планується використовувати у кримінальному провадженні (Анциферов, Чистолінов, Єськов, 2015: 277).

Серед різноманіття документів, що складаються оперативним працівником під час документування таких кримінальних правопорушень, особливе місце посідає протокол, де відображено процес документування та результати відповідних ОРЗ (Гула, 2015: 210). Необхідно зауважити, що у процесі документування протоколами оформляються такі ОРЗ, які потребують дозволу слідчого судді. До протоколу можуть бути додані фотознімки, матеріали звукозапису, кінозйомок, відеозапису, плани, схеми, зліпки та інші матеріали, які пояснюють його зміст, про що вказується в цьому протоколі. У протоколі зазначають також технічні засоби й умови їх застосування.

З метою дотримання режиму секретності оперативний працівник при передачі зібраних матеріалів повинен забезпечити нерозголошення відомостей про сили, засоби, методи ОРД, що становлять державну таємницю, а також про осіб, котрі в ній задіяні. У рапорті оперативного співробітника, супровідному листі та інших документах, які надаються слідчому, може бути посилення на те, що така інформація отримана в ході ОРД, однак без розкриття її оперативного джерела, форм і методів одержання (Мусієнко, 2012).

Поява інституту НСРД в КПК України – наслідок багаторічного пошуку в теорії кримінального процесу, ОРД, криміналістики, у слідстві та судовій практиці рішення з розробки механізму використання у кримінальному судочинстві матеріалів, отриманих негласним способом, який забезпечував би не лише невідворотність кримінального покарання, але і гарантував належне дотримання прав і законних інтересів громадян і суспільства загалом (Кудінов, 2014: 156; Шехавцов, 2012: 240–241). Отже, основним функціональним призначенням НСРД в оновленій системі кримінального процесу України є забезпечення оптимальних шляхів використання у кримінально-процесуальному провадженні інформації, здобутої із використанням негласних сил і засобів, якими послуговується ОРД (Керевич, 2013: 299).

У свою чергу, Є.Д. Скулиш зазначає: «Питання, пов'язане з використанням результатів НСРД, є досить дискусійним, оскільки перед прокурором, слідчим, співробітником оперативного підрозділу постають проблеми щодо надання певної інформації доказового значення та можливості її використання у кримінальному судочинстві, а головне – здійснення своєчасної реалізації отриманих матеріалів під час проведення НСРД» (Скулиш, 2012: 16), однак запровадження інституту НСРД закріпило право використовувати результати, отримані «негласним шляхом», у доказуванні на тих самих підставах, що і результати проведення слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування (ст. 256 КПК України) (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Ефективність використання у розкритті та розслідуванні злочинів інформації, здобутої негласним шляхом, є безсумнівною, оскільки загальна кількість кримінальних проваджень, під час доказування яких використовувалися результати негласної діяльності, щороку зростає (Скулиш, 2012: 16). Водночас на етапі використання матеріалів НСРД повинні відповідати таким вимогам, як: повнота зібраних матеріалів; необхідність проведення оцінки отриманих даних; своєчасне припинення та використання їх результатів; недопустимість розшифровки негласних заходів і методів, які проводилися та застосовувалися; необхідність проведення інших НСРД з метою збирання додаткових доказів; недопущення вчинення інших злочинів, які спричинять тяжкі наслідки (Сало, 2013: 320).

Проблемність проведення НСРД та слабка результативність використання результатів у доказуванні пов'язана також із незрозумілістю такої діяльності у слідчих підрозділах. Основними причинами цього є: непридатність результатів НСРД для використання їх при обґрунтуванні обвинувачення у зв'язку з неналежним процесуальним закріпленням проведення НСРД; неякісне процесуальне оформлення результатів НСРД; порушення прав, свобод і законних інтересів осіб під час проведення НСРД; порушення порядку отримання рішень на проведення НСРД чи відсутність таких рішень; невідповідність результатів НСРД вимогам допустимості, належності й достовірності тощо; громіздкість процедури їх розсекречення, що потребує часу за реальних умов його процесуальної обмеженості; неможливість чи недоцільність розсекречення результатів НСРД з урахуванням форм і методів їх проведення та використання конфіденційних співробітників при їх проведенні; невизнання судом результатів НСРД допустимими, належними, достовірними доказами, а сукупності наданих доказів, отриманих за результатами НСРД, – достатніми для прийняття судового рішення; невміння належним чином стороною обвинувачення обґрунтувати свою позицію у суді доказами, отриманими за результатами НСРД; недостатність результатів НСРД для прийняття відповідного процесуального рішення судом та ін. (Сергеева, 2014: 105).

Результати НСРД можуть бути використані як приводи та фактичні підстави для проведення процесуальних дій лише у разі їх розсекречення та залучення до матеріалів кримінального провадження. Практика

використання не розсекречених і не залучених до матеріалів кримінального провадження результатів НСРД як приводів і підстав проведення процесуальних дій є однією із причин невизнання результатів цих процесуальних дій судовими доказами.

Висновки. Таким чином, результати НСРД можуть використовуватися для організаційно-тактичного забезпечення провадження процесуальних дій – як засоби доказування, у т. ч. й ті, які не підлягають розсекреченню та не можуть бути приводами та підставами для проведення процесуальних дій і доказами, а також ті результати НСРД, що не набули матеріально фіксованої форми. Використання результатів ОРЗ у кримінальному судочинстві визначає напрям розслідування корупційних кримінальних правопорушень, які вчиняються у сфері житлового будівництва. Враховуючи прямо зазначені в КПК України випадки використання відомостей, отриманих під час проведення ОРЗ та НСРД, необхідно виділити напрями використання їх результатів, зокрема: у доказуванні обставин вчинення кримінального правопорушення; у застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження (запобіжних заходів, відсторонення від посади, тимчасового доступу до речей і документів, арешту майна); у вирішенні питання про доцільність і виправданість проведення окремих слідчих (розшукових) дій або інших НСРД; у розгляді слідчим суддею скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора; у вирішенні питання про надання дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування; з метою забезпечення безпеки учасників кримінального провадження; як підстави для розшуку підозрюваного, обвинуваченого.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону про оперативно-розшукову діяльність № 6284 від 4 квітня 2017 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61497.
2. Бабакін В.М. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності у кримінальних провадженнях щодо злочинів, учинених молоддю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2015. Вип. 32 (3). С. 100–108.
3. Лоза Ю.М. Слідчі дії: поняття, сутність, ознаки, види. *Право України.* 2003. № 9. С. 85–89.
4. Диденко Ф.К. Применение научно-технических средств и методов при осмотре места происшествия / отв. ред. : Викулов Ю.С. Ярославль : Верх.-Волж. кн. изд-во, 1989. С. 133.
5. Недобор И.В. Использование оперативно-розыскной информации в процессе доказывания, согласно новому криминально-процессуальному кодексу Украины. *Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия : Юридические науки.* 2013. Т. 26 (65). № 2-1. Ч. 2. С. 334.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квітня 2012 р. *Верховна Рада України.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
7. Жовтан П.В. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності у доказуванні хабарництва. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика).* 2013. № 3 (спец. вип.). С. 314.
8. Гуменна Н.В. Особливості використання результатів оперативно-розшукової діяльності у розшуковій роботі слідчого. *Національний юридический журнал: теорія і практика.* 2014. № 3 (7). С. 216.
9. Шаптала О.С., Талалай Д.В. Можливості використання матеріалів діяльності оперативних підрозділів під час досудового розслідування корупційних правопорушень. URL: <http://sd-vp.info/2016/mozhливosti-vikoristannya-materialiv-diyalnosti-operativnih-pidrozdliv-pid-chas-dosudovogo-rozsliduvannya-koruptsiynih-pravoporushen/>.
10. Андиферов О.Ю., Чистолінов О.М., Єськов С.В. Основы оперативно-розшуковой деятельности : навчальний посібник / за ред. С.М. Гусарова; Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків : Золота миля, 2015. 312 с.
11. Климчук М.П. Використання результатів оперативно-розшукової діяльності під час проведення слідчих дій. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ.* 2012. № 2. С. 137–149.
12. Коваленко Є.Г. Легалізація результатів ОРД в кримінальному судочинстві. *Проблеми правознавства і правоохоронної діяльності.* 2006. № 1. С. 168–179.
13. Кримінальний процесуальний кодекс. Науково-практичний коментар : у 2 т. / О.М. Бандурка, С.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін. ; за заг. ред. В.Я. Тація. Харків : Право, 2012. Т. 1. 768 с.
14. Мусієнко І.І. Тактика використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному провадженні. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики.* 2012. Вип. 12. С. 103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpek_2012_12_17.
15. Підюков П., Музика Н. Оцінка матеріалів, отриманих оперативним шляхом, з метою використання їх як доказів. *Вісник Академії управління МВС.* 2009. № 2. С. 108.
16. Гула Л.Ф. Використання результатів оперативно-розшукової діяльності у виявленні й розслідуванні злочинів, що вчиняються організованими злочинними групами. *Право і суспільство.* 2015. № 5.2. С. 210.
17. Кудінов С.С. Використання спеціальних знань під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник Академії адвокатури України.* 2014. Т. 11. № 3. С. 154–161.
18. Шехавцов Р.М. Особливості процесуальної регламентації проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування актуальні проблеми та шляхи їх вирішення* : матер. Постійно діючого наук.-практ. семінару (Харків, 19 жовт. 2012 р.). Харків : Оберіг, 2012. Вип. 4. С. 240–243.
19. Керевич О.В. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. *Митна справа.* 2013. № 6 (2.1). С. 297–302
20. Скулиш Є. Негласні слідчі (розшукові) дії за кримінально-процесуальним законодавством України. *Вісник Національної академії прокуратури України.* 2012. № 2 (26). С. 15–23.

21. Сало О.М. Використання матеріалів отриманих під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2013. Спец. вип. № 3 (31). С. 319-324.
22. Сергеева Д.Б. Результаты негласных следчих (розшукових) дій: проблемні аспекти визначення. *Право і громадянське суспільство*. 2014. № 1 (6). С. 97–106.

References:

1. Law of Ukraine (2017). Proiekt Zakonu pro operatyvno-rozshukovu diialnist (Draft Law on operative-search activity) of April 04. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61497.
2. Babakin V.M. (2015). Vykorystannia materialiv operatyvno-rozshukovoi diialnosti u kryminalnykh provadzhenniakh shchodo zlochyniv, uchynenykh moloddiu [Use of materials of operative-search activity in criminal proceedings concerning crimes committed by youth]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. № 32 (3). P. 100–108 [in Ukrainian].
3. Loza Yu.M. (2003). Slidchi dii: poniattia, sutnist, oznaky, vydy [Investigative actions: concept, essence, signs, types]. *Pravo Ukrainy*. № 9. P. 85–89 [in Ukrainian].
4. Dydenko F.K. (1989). Prymenenye nauchno-tekhnicheskikh sredstv y metodov pry osmotre mesta proysshestviya [Application of scientific and technical means and methods at inspection of a scene]. Yaroslavl: Verkh.-Volzh. kn. yzd-vo [in Russian].
5. Nedobor Y.V. (2013). Yspolzovanye operatyvno-rozysknoi ynformatsyy v protsesse dokazyvaniya, sohlasno novomu kryminalno-protseessualnomu kodeksu Ukrainy [The use of operational and investigative information in the process of proving, according to the Criminal Procedure Code of Ukraine]. *Uchenyye zapysky Tavrycheskoho natsionalnoho unyversyteta ymeny V.Y. Vernadskoho*. Seryia: Yurydycheskye nauky. Vyp. 26 (65). № 2-1. Ch. 2. P. 334 [in Ukrainian].
6. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 13 kvit. 2012 r. [Criminal ProcedureCode of Ukraine]. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].
7. Zhovtan P.V. (2013). Vykorystannia materialiv operatyvno-rozshukovoi diialnosti u dokazuvanni khabarnytstva [The use of materials of operational and investigative activities in proving bribery]. *Borotba z orhanizovanoi zlochynnisti i koruptsiiei (teoriia i praktyka)*. № 3 (spets. vyp.). P. 314 [in Ukrainian].
8. Humenna N.V. Osoblyvosti vykorystannia rezultativ operatyvno-rozshukovoi diialnosti u rozshukovii roboti slidchoho [Features of the use of the results of operational and investigative activities in the investigative work of the investigator]. *Natsyonalnyy yurydycheskyi zhurnal: teoriya y praktyka*. № 3 (7). P. 216 [in Ukrainian].
9. Shaptala O.S., Talalai D.V. (2016). Mozhlyvosti vykorystannia materialiv diialnosti operatyvnykh pidrozdiliv pid chas dosudovoho rozsliduvannya koruptsiinykh pravoporushen [Possibilities of using materials of activity of operative divisions during pre-trial investigation of corruption offenses]. URL: <http://sd-vp.info/2016/mozhlyvosti-vikorystannya-materialiv-diyalnosti-operativnih-pidrozdiliv-pid-chas-dosudovogo-rozsliduvannya-koruptsiijnih-pravoporushen/>.
10. Antsyferov O.Yu., Chystolinov O.M., Yeskov S.V. (2015). Osnovy operatyvno-rozshukovoi diialnosti [Fundamentals of operational and investigative activities]. Kharkiv: Zolota mylia [in Ukrainian].
11. Klymchuk M.P. (2012). Vykorystannia rezultativ operatyvno-rozshukovoi diialnosti pid chas provedennia slidchykh dii [Use of results of operative-search activity during carrying out investigative actions]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. № 2. P. 137–149 [in Ukrainian].
12. Kovalenko Ye.H. Lehalizatsiia rezultativ ORD v kryminalnomu sudochynstvi [Legalization of the results of the ORD in criminal proceedings]. *Problemy pravoznavstva i pravoohoronnoi diialnosti*. № 1. P. 168–179 [in Ukrainian].
13. Bandurka O.M., Blazhivskyy Ye.M., Burdol Ye.P. (2012). Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary of the Criminal Code of Ukraine]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
14. Musiienko I.I. (2012). Taktyka vykorystannia materialiv operatyvno-rozshukovoi diialnosti v kryminalnomu provadzhenni [Tactics of using materials of operative-search activity in criminal proceedings]. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky*. № 12. P. 103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpsek_2012_12_17.
15. Pidiukov P., Muzyka N. (2009). Otsinka materialiv, otrymanykh operatyvnym shliakhom, z metoiu vykorystannia yikh yak dokaziv [Evaluation of materials obtained operatively, in order to use them as evidence]. *Visnyk Akademii upravlinnia MVS*. № 2. P. 108 [in Ukrainian].
16. Hula L.F. (2015). Vykorystannia rezultativ operatyvno-rozshukovoi diialnosti u vyjavlenni y rozsliduvanni zlochyniv, shcho vchyniaiutsia orhanizovanymi zlochynnymi hrupamy [The use of the results of operational and investigative activities in the detection and investigation of crimes committed by organized criminal groups]. *Pravo i suspilstvo*. № 5.2. P. 210 [in Ukrainian].
17. Kudinov S.S. (2014). Vykorystannia spetsialnykh znan pid chas provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii [Use of special knowledge during covert investigative (search) actions]. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy*. № 3. P. 154–161 [in Ukrainian].
18. Shekhavtsov R.M. (2012). Osoblyvosti protsesualnoi rehlementatsii provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii [Features of procedural regulation of covert investigative (search) actions]. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. Vyp. 4. P. 240–243 [in Ukrainian].
19. Kerevych O.V. (2013). Vzaiemodiia slidchykh ta operatyvnykh pidrozdiliv pry provedenni nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii [Interaction of investigative and operational divisions at carrying out covert investigative (search) actions]. *Mytna sprava*. 2013. № 6 (2.1). P. 297–302 [in Ukrainian].
20. Skulysh Ye. (2012). Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii za kryminalno-protseessualnym zakonodavstvom Ukrainy [Covert investigative (search) actions under the criminal procedure legislation of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy*. № 2 (26). P. 15–23 [in Ukrainian].

21. Salo O.M. (2013). Vykorystannia materialiv otrymanykh pid chas provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii [Use of materials obtained during covert investigative (search) actions]. *Borotba z orhanizovanoi zlochynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka)*. № 3 (31). P. 319–324 [in Ukrainian].
22. Serheeva D.B. (2014). Rezultaty nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii: problemni aspekty vyznachennia [The results of covert investigative (search) actions: problematic aspects of the definition]. *Pravo i hromadianske suspilstvo*. № 1 (6). P. 97–106 [in Ukrainian].